

L'endemà de tot

Lluís Calvo

Raig verd
editorial

L'endemà de tot
Col·lecció Raigs globulars
(12)

Aquest llibre va ser publicat amb el suport de:

Primera edició: març 2014

Títol original, *L'endemà de tot*

Lluís Calvo

C/o Raig Verd Editorial, 2014

© de la fotografia de Lluís Calvo, Carles Mercader

Disseny de la coberta: Noemí Giner

Il·lustració de la coberta: Amaia Arrazola

Corrector: Gerard Malet

Composició ePub: Pablo Barrio

Publicat per Rayo Verde Editorial S.L.

Sepúlveda 154, 6° 3^a

Barcelona 08011

www.raigverdeditorial.cat

ISBN ePub: 978-84-15539-70-4

BIC: FA

Raig Verd editorial forma part de l'Associació d'editorials independents

Un cop llegit el llibre, si no el vols conservar, el pots deixar a l'abast d'altres, passar-lo a un company de feina o un amic a qui pugui

interessar.

L'editorial expressa el dret del lector a la reproducció total o parcial d'aquesta obra per a ús personal.

L'endemà de tot

Lluís Calvo

Quan tenia vint-i-set anys vaig travessar la Rambla, forçat pels preus i els embolics, amb la intenció de canviar de barri. El meu equipatge consistia en un parell de maletes, una pila de discos, una gàbia amb un lloro i dos cartons de Fortuna. Aquesta acció, tan vulgar, va canviar la meva visió de la ciutat. I tant se val que el nou barri fos la continuació d'aquell altre en què havia viscut tota la vida. En aquell instant vaig ser conscient de moure'm en un espai tancat que era, paradoxalment, inacabable. Els meus col·legues ho sabien prou bé, això. I un dia, com si parlés en nom de tots quatre, Onelli, sentencios, va pronunciar la frase fundadora: «Encara no ens hem vist fora dels murs». I *el món va començar* amb aquesta afirmació, tot i que a mi, des de la distància, em neguiteja repetir una asseveració com aquesta, tan rotunda i solemne, vull dir tan ampul·losa. I he de reconèixer que, justament aleshores, amb aquesta expressió, el nostre espai va adquirir forma i consistència, com aquell qui, tot d'una, resol allò que no sabia definir o que tenia a la punta de la llengua, si és que això té cap sentit quan s'assegura, precisament, que l'univers són quatre carrers i uns quants llocs de trobada ben vulgars. El terreny de joc és ample, i els somnis són reals si els pots situar. Cadascú de nosaltres, per tant, va i ve d'un lloc a

l'altre de Barcelona: travessa Collserola, treballa a Gràcia, camina per l'Eixample o carda al Poble-sec. En qualsevol cas una cosa és ben certa: nosaltres no ens hem vist fora de les antigues muralles. O dit d'una altra manera: fora del laberint que considerem el nostre territori. La frase amb què *va començar el món* resumeix aquesta constatació. De vides n'hi ha un munt i de frases n'hi ha moltes més. Onelli les deixa anar de cop i volta, i si en vols retenir una ja te n'està dient una altra. No vull dir que això sigui xerrameca, ni molt menys, sinó exuberància. Ell és així, què voleu que us digui. Arriba, fa un gest de nerviosisme —espolsar-se l'americana, buscar algun objecte a la butxaca, gratar-se la mà— i te'n deixa anar no pas una de freda, sinó una de calenta que et fa rodar el cap durant una bona estona. Com aquell cop en què Silene —la Guapa, la Reina, la Deessa— ens va demanar l'hora a la plaça de Sant Agustí i la voladissa de coloms va tapar el sol. O, com a mínim, així vam imaginar-ho mentre bevíem una mitjana i ell, Onelli, dissertava sobre els àngels. Tal vegada es referia a aquell llibre, amb les cobertes arrugades i groguenques, que havia comprat en un antiquari i del qual ens havia parlat algun cop. Les seves frases s'entrellacen i marquen una història. Tot i que he de dir que, sovint, l'angoixa arriba en recordar-les. I em costa digerir tantes paraules. Les seves i les meves. Pesen. M'envaeixen. Hi ha un excés de converses, un volum de veus que es llança, cec, cap a l'abisme. El món és un pollastre decapitat. El sentit és mort, però el cos encara corre, absurd, i no el sabem

interpretar. Però he de callar precisament aquí, perquè en pensar d'aquesta manera m'acosto, perillosament, als recargolats rumiaments d'Onelli. I sé que, ara mateix, he de deixar de banda els dubtes i parlar, només, de la veritat. I el que és veritat ja ho sabeu: encara no ens hem vist fora d'aquí, és a dir, dels murs. Això incitaria a saber més coses d'aquest aquí, i si un vol saber-ne més coses vol dir que és a l'altra banda i que, en certa manera, és d'allí i no pas d'aquí. Doncs bé, *no sortir d'aquí* volia dir acceptar el nostre petit món. Potser no és el moment de recordar-ho, després de tant de temps, però el cert és que sempre ens trobem a la part antiga de la ciutat, aquella que va del Paral·lel a la Ciutadella i de la plaça Catalunya a les Drassanes. No em pregunteu per què no ens veiem al passeig de Gràcia o al carrer Aribau. Una possible raó és que en Soteres no suporta l'Eixample, «aquest reguitzell de façanes espantoses on, per cada una de memorable, n'hi ha tres-centes que assassinen el bon gust», segons sol afirmar, i ara que ho dic m'adono que és una raó de pes per quedar al Raval, o a la Ribera —en Villarrasa hi afegeix el Gòtic, segurament pel fet que aquella amiga seva, la Desirée, va de gòtica. Qui sap si és una qüestió de mandra, de triar la solució més directa o de trobar-nos al lloc més pròxim. Els fets, sovint, són poc rebuscats i per això hi ha gent que els mira amb recel. Jo no faig com Onelli, no dono tantes voltes a la vida ni construeixo tants discursos al voltant de situacions sense suc ni bruc. Ell, en canvi, demana un tallat i hi veu no sé quantes històries meravelloses. I jo només hi

veig un tallat i prou, un tallat que m'ajuda a desvetllar-me, sobretot al matí, quan la humitat domina el carrer Regomir i no em ve de gust moure'm de casa, és a dir, de casa de la propietària Pons. Aquesta és una diferència important entre nosaltres. I Onelli segur que diria que és la principal diferència entre les persones. El món es divideix entre els qui veuen només un tallat i els qui hi saben trobar moltes més coses, en aquest mateix tallat. En Soterès, tot i que pren el cafè sol, seria dels primers: cada matí surt puntualment de casa, compra el diari —no el seu, sinó un de la competència, vull dir que no és aquell on publica les fotos—, s'asseu al bar Andorrana del carrer Hospital i comença el dia repassant el que ha de fer. En Soterès no vol que el molestin, en aquest moment. El pitjor que pot fer algú és destorbar-lo quan llegeix el diari al bar Andorrana del carrer Hospital —ell i jo sempre diem Hospital, mai carrer de l'Hospital, digui el que digui el nomenclàtor. «Al matí repasso mentalment el que he de fer», va dir-me un cop, justament al bar Andorrana del carrer Hospital, no pas en un moment del matí, sinó de la tarda, quan ja acostuma a estar més relaxat i de millor humor; i això, en un home com ell, vol dir que les pomes són, tan sols, una mica menys agres. En qualsevol cas he d'advertir que la seva ment és instantània. La reacció és ràpida i crispada: un clic. En aquest lapse ja has tingut temps de presentar-te, de posar amb resolució i d'adoptar el to que requereix la mirada. Davant d'ell sempre estàs en negatiu. I has de deixar que et capturi i que et retoqui, que et faci treure tot

allò que tens de bo o de menyspreable. Ell observa la realitat a través del visor. I mira de gairell les últimes fotos, com si amaguessin alguna cosa de què calgués desconfiar. A continuació neteja les ditades i les taques amb gran precisió, gairebé amorosament. Delimita el món. I ara és el caçador caçat per la mirada que retorna la imatge. La vida és molt cabrona, sol dir en Soteres, però la llum d'un bon instant, si la saps capturar, pot retornar-li els cops. «Ho veus, Giralt? Sóc un boxador. Però en lloc de fotre hòsties amb els punys ho faig amb la càmera», afirma ben sovint. I a la tarda, deia, és quan en Soteres deixa justament la càmera i reposa una estona, perquè li agrada fer fotos al matí o abans del vespre, que és quan hi ha la millor llum, segons m'explica. Abans d'ahir, precisament, va haver de fotografiar un cirurgià de Filadèlfia a les tres de la tarda. «I aquesta és una hora de merda —va dir en Soteres—, una hora en què el sol cau a plom i tot ho fa malbé. Aquell paio de cirurgia potser en sabia un munt, però de fotografia no en tenia ni puta idea. La gent ha de confiar en els fotògrafs, no ha d'imposar les seves condicions. El fotògraf és un delator de l'ànima, un exorcista de la personalitat que ha de treure el millor de cadascú, m'entens? I aquell animal, fent que el fotografiés a les tres de la tarda, m'estava dient que fer una foto és com passar la baieta.» Això, va argüir en Soteres. I la seva meticulositat, en la feina i en els hàbits, és extrema, almenys per mi, que visc sempre a can seixanta, com deia ma mare. En Soteres vol tenir-ho tot en ordre per crear el seu moment culminant de desordre,

segons pensa Onelli. Perquè les coses tenen un valor i un pes precisos. L'enquadrament, és clar, però també la llum. I no busqueu tres peus al gat: Brasil, Manaus, Solimoes. Molt bé, tot està dat i beneït i ell no en vol parlar gaire, del passat. És com si algú li clavés un punyal o li remenés una ferida oberta. I si haguéssim de resumir tot aquest assumpte diríem que en Soteres no suporta l'Eixample. I, amb aquesta cuirassa feta a mida, ell demana, a primera hora, al seu racó del bar Andorrana del carrer Hospital, un cafè. Sol i carregat. I així, sense llet, tot ho veu més negre.

Jo sóc qui veu passar els canvis. La ciutat es mou, les cares es transformen i ja no sóc el mateix que ahir. Un taxi gairebé m'ha atropellat a la Rambla i això una altra persona ho hauria vist com un presagi, però a mi m'ha semblat una imatge de les meves vides possibles, que esgarrapen el temps com un gat. I, si us he de ser sincer, m'agrada perdre'm pels carrers i deixar que passi el temps. Aquesta és una de les poques coses que sé fer, vull dir que viure aquí significa, sobretot, que cada estona és diferent. D'aquest fet no tothom se n'adona, ja que cadascú té una dimensió pròpia del temps. Onelli està fascinat pel present per la senzilla raó que no ha conegut el passat del barri. Jo entomo les coses d'avui i recordo el passat. En Soteres, en canvi, odia els carrers del present, troba repulsius els canvis de la ciutat i es refugia en la nostàlgia. I el futur? Aquest punt el deixo per a les pitonisses. I aquí faltaria, és clar, la visió d'en Villarrasa, malgrat que en aquest punt començaríem a extraviar-nos. Ell sol confondre passat,

present i futur i, per tant, no té la mínima lucidesa per saber si la ciutat és millor ara que abans. Els seus maldecaps l'angoixen, això és ben cert. I, entretant, tot canvia, tot flueix. Des d'aquell dia en què vam signar el nostre pacte —i que grandiloqüent sona aquesta paraula onelliana!—, vull dir el pacte de la plaça de Sant Galdric, o des d'aquell altre dia en què vam ser conscients que nosaltres no ens havíem vist fora dels murs del barri, just des d'aquell dia els colors i els carrers han evolucionat. Em llevo i tot és diferent. Un somni infantil? Potser sí. Els quatre amics érem a la plaça de Sant Galdric, que és un raconet que dóna a la Boqueria i on, els dies feiners, posen parada les pageses —que no sé si són pageses de debò, però elles fan veure que ho són i de vegades fins i tot m'ho crec—, érem allí, dic, i preníem alguna cosa al bar Papitu, a tocar d'unes columnes que a Onelli li semblaven pròpies d'una estoa, una cosa que jo no sabia què collons era, però que imaginava prou solemne i important. Allí vam crear, fa uns anys, els pirats de Sant Galdric, un nom que avui dia em sembla del tot ridícul i que evocava més aviat alguna cosa medieval i inquietant, pròpia d'individus que, de nit, es disfressen de guerrers amb espases toledanes, pells de cabra i merdes d'aquestes. Però nosaltres no teníem la culpa que la plaça es digués així, amb aquest nom tan medieval. I a més els col·legues, pirats o no, són col·legues i prou. En qualsevol cas la unió només la segellava el nostre pis compartit, que era una excusa per recordar una amistat que, de fet, ja havia nascut una mica abans. Ara

cadascú ha tirat per la seva banda. Només jo i en Villarrasa vivim plegats, sota el sostre de la propietària Pons. En aquells anys, que són ben pròxims, ens havíem de menjar el món. Avui en Soteres ho veu molt diferent: «El nostre univers s'enfonsa —va afirmar, taxatiu, no fa gaire—. Els anuncis dels bancs, amb parelles somrients envoltades de fills, ens semblen propis d'un relat de ciència-ficció. El nivell de vida que hem aconseguit no és el que vam somniar. I, com que l'exterior és hostil, n'hi ha que fugen d'estudi. A la merda, diuen. I, al final, després de donar mil voltes, acaben comprant al mateix supermercat que abans. Però traieu-vos del cap qualsevol idea apocalíptica. No hem de sentir fàstic dins nostre, sinó al contrari: som nosaltres qui hem de sentir-nos dins del fàstic. Cago'n la puta, ho enteneu o no?». Així va parlar en Soteres, justament a la plaça de Sant Galdric, assegut al bar Papitu. I mentre nosaltres no aconseguim transformar-nos, el món ens xucla en un remolí i ens ofega dia a dia. El carrer n'és ple, d'exemples com aquest. I com que avui Onelli havia d'enllestir una feina urgent, m'he arribat a la rambla del Raval per observar les obres. Aquest costum és propi dels jubilats, i si he de ser sincer —i ara mateix no tinc cap motiu per no ser-ho— aquí sempre hi ha un munt d'homes vells que comenten la jugada en cercle i xafardegen sense pressa. Homes vells amb el bitllet de loteria a la butxaca dels pantalons, amb l'alè del *carajillo* a la boca i els bigotets perfectament retallats, de vegades amb panxes enormes, en què el greix enllaça directament amb les

comes i els oculta l'engonal; homes amb el diari i el gosset que parlen en veu alta de la *degeneració del barri* i de la necessitat de *netejar-lo de moros i de xusma* —i ho diuen així, subratllant les paraules mentre alcen la mà amb energia i tiren capellans. I també nanos curiosos, que van i vénen amb les bicicletes, i algunes putes que, barreja de nines de fira i de reines falleres, amb botes altes i pantalonets curts, fan camí cap a la plaça Salvador Seguí i fan petar una estona la xerrada. A mi m'agrada veure com evolucionen els edificis, com arriben formigoneres, com criden i reneguen els paletes. Seure a la rambla del Raval i veure tot això, mentre el sol em toca la cara, és un petit plaer. Ara hi fan un enorme edifici circular. «És un hotel», m'assegura un home, aquell de la gorra i el gos pequinès. I al darrere, enganxat a l'edifici principal, hi fan pisos. A la torre hi estan posant els vidres. «Promoció Illa Sadurní», diu el cartell. La bèstia creix. «La rambla del Raval ha separat les aigües. Qui vulgui passar-hi potser s'ofegarà.» Així va parlar Onelli, fa poc, i la frase em va semblar excessiva. Però jo veig passar els canvis, cada dia. Aquest matí he entrat al Google Earth i he observat el solar de la rambla del Raval. En la fotografia aèria encara no hi ha cap rastre de l'edifici, només els fonaments en forma de cercle i para de comptar. Si no em creieu, comproveu-ho vosaltres mateixos. Aquí ben aviat hi haurà un petit gratacels que no el gratarà gaire, el cel, però que haurà canviat l'aspecte d'aquests carrers estrets. La Terra no és com ens la mostren. Tot es mou de manera veloç, ningú pot dir: «això

és així», imposant una instantània immòbil i una mica tòpica, com si es tractés d'una de les fotos d'en Soteres — que no són tòpiques, però sí immòbils. Aquí tothom hi trobarà el seu món. Hi ha oficinistes, comerciants, artistes, criminals, ciclistes, indigents, mileuristes, perdularis, empresaris, putes, ionquis, milionaris, monges, sastres, rastes, polis, brokers, imams, aventurers, metges, penjats i, segurament, setze jutges, o almenys setze notaris, perquè tenen el col·legi a prop, al carrer Notariat —i el fet d'aclarir-ho em sembla sobrer, fins i tot un xic imbècil. Aquí hi ha una mica de tot. Fotos fixes? Això és cosa d'en Soteres, de la seva llum i els seus enquadraments. La imatge, en aquest barri, sempre sortirà moguda. I potser demà algú entrarà al Google Earth i acabarà decebut. A la rambla del Raval no hi ha satèl·lits que puguin fixar aquestes coses. L'espai sideral és lluny, massa lluny. I el món que s'ha de trepitjar és aquest: pakistanesos, meuques, vells, nanos que juguen a futbol.

No puc imaginar Silene si no imagino Onelli. Va ser ell qui va presentar-me-la, després del discurs de la figura d'escaiola, i se'm fa difícil separar-los en el record. Silene em fa l'efecte d'una flama molt poderosa que una mica d'aigua o de vent pot fer desaparèixer. Ferotge i feble alhora. Potser per aquest motiu vam estar a punt de muntar-nos-ho, però al final em vaig tallar i la cosa va ser breu i molt emborratxada. Què voleu que us digui, per anar amb Silene cal desdoblar-se i això, de vegades, és complicat. Aquest fet no impedeix que m'agradi, de fet

posseeix un cos perfecte i és molt guapa, la punyetera. Silene té un somriure ple de picardia, a mig camí d'un noiet que acaba de sortir de l'ou i d'una dona de món. Aquest és el seu encant i l'aboca cap enfora de manera exuberant, sense vergonya. Silene, ho reconec, té un aire exòtic. Ella diu que és de Rio, i més concretament de Rocinha, que suposo que deu ser una barriada o un poble dels voltants, no ho sé, però és de Rio i això fa que la imagini enmig del carnaval o en un bar de Copacabana mentre es pren una caipirinha —i aquest comentari va provocar que en Soteres, un dia que érem a l'Andorrana, em digués que jo era un tanoca i un desgraciat, per la senzilla raó que sóc incapaç d'imaginar-me Rio sense caure en els tòpics més tronats, i què voleu que us digui, jo a totes les fotos i documentals i catàlegs d'agències de viatges sempre hi he vist les mateixes coses: la muntanya aquella punxeguda, les ties espaterrants, el carnaval i les caipirinhas. I m'és igual que en Soteres em digués no sé què d'un museu d'art contemporani. A veure, siguem seriosos: qui collons relaciona Rio amb l'art contemporani? Si la gent de Rio vol ser coneguda per altres coses que cremin els catàlegs de viatges i treguin totes les ties i els tios espectaculars de les fotos. I, a més a més, és increïble que en Soteres afirmés això; ell, precisament, que va anar a Rio a follar, i l'expressió no és meva, sinó d'ell mateix: «A Rio em vaig atipar de follar», va confessar, amb una certa petulància; però en fi, en Soteres és en Soteres i jo crec que ens enveja quan ens veu, tot d'una, passejar plegats amb l'aire

desconcertant i un xic intimidatori de la gent més lliure—, perquè Silene té aquesta cosa exòtica pròpia de les brasileres, deia fa un moment, que la fa molt atractiva. Ella és molt morena, tirant a mestissa, i força alta, en qualsevol cas molt més alta que jo, que sóc una mica tap de bassa. Silene té uns pits voluminosos, però encara s'ha d'operar la cigala i això val una pasta i li fa por. A més, segons afirma —marcant amb les mans una bona llargada—, «els clients volen una polla així de grossa». I viu d'això, de moment. Amb el cos d'un altre. Actriu dramàtica: la millor. Fent veure que està a gust amb el cos que li ha tocat i que ha resultat ser, finalment, un error majúscul. L'atzar i la necessitat, reitera Onelli. Divina. Sensacional. Tot mentida. A Silene no li parreu d'identitat, que riurà. O plorarà. Per això s'acosta a algú i l'atrau amb una picada d'ullet o quatre paraules a l'orella. Un conjur. Una venda a preu fet. Mireu-la com camina, carrer Cadena avall. I jo, quan la veig repenjada del braç d'un cabró qualsevol em sento una mica gelós, com si la seva vida només fos veritable en el moment de trobar-nos amb Onelli; i de fet és ell, Onelli, qui actua de centre en aquestes trobades i és gràcies a ell que jo he conegut Silene. Si Onelli no tingués les seves obsessions particulars jo no coneixeria ni la meitat de persones amb qui té tracte. I si Onelli aquell dia, ara fa un any, no hagués entrat a l'església de Sant Agustí per veure Jesús muntat en un pollí —el terme és d'Onelli: jo en dic *burro* i em quedo tan ample, tot i que Onelli diu que la paraula no és seva, sinó de la Bíblia, que parla d'un pollí—, si no hagués entrat

a l'església de Sant Agustí, repeteixo, jo potser no hauria conegut Silene. Doncs això: Onelli va entrar a l'església per veure Jesús, el pollí i tot plegat. Silene resava de genolls davant la Verge de Caacupé, del Paraguai, i Onelli va demanar-li per quina raó resava a aquella Verge si ella no semblava paraguaiana —i aquesta afirmació d'Onelli em va semblar i em sembla encara molt desafortunada, com si les verges haguessin de respondre, només, a un criteri nacional i, en conseqüència, un australià no pogués resar a la Moreneta o a la Verge de Núria; però jo crec que tot plegat era una estratègia d'aproximació, un intent d'acostar-se a algú amb qui volia establir un primer contacte. Llavors Silene li va *revelar* que era brasilera, i això ja era una dada per a Onelli. Podia haver-lo engegat a dida, o dir-li que els negocis es fan a fora de les esglésies, però Onelli no volia fer negocis, sinó fixar-se en Silene i, més endavant, conèixer-la. I quan Onelli es fixa en algú, o en alguna cosa, ja sabem que una nova obsessió està en marxa. Silene podia buscar clients i dur-los a la pensió, però no faltava mai a la seva estoneta dedicada a la Verge de Caacupé, la Virgencita Azul de los Milagros, que es troba a la capella del Roser de Sant Agustí, envoltada d'altres verges filipines i cubanes. I Silene no va mai a missa, diu que s'avorreix i que crida molt l'atenció, encara que sempre que entra a Sant Agustí procura tapar-se una mica. Però l'estona de resar a la Verge era sagrada, deia, i la paraula adquiria un gran encert en aquell context. I afegia: «Jesús és al costat de la gent com jo». A mi em

sobtava que una persona com Silene entrés en una església, seria l'última persona que jo relacionaria amb un lloc així. En canvi Onelli i Silene van assegurar-me que era un comportament molt més habitual del que es podia pensar a primera vista. Fins i tot van dir-me que l'altra dia, a la tele, va sortir un cas semblant. «Quan un ha traspassat certs límits no podem jutjar-lo des del nostre llindar. O ens quedem on érem o anem més enllà», va dir Onelli, de manera una mica enigmàtica, mentre m'explicava tota aquesta història. Sembla, a més, que la família de Silene és molt religiosa. Els testos s'assemblen a les olles, que deia ma mare. Hi ha persones com Silene —persones poc comunes, persones que no es dediquen al que la gent es dedica habitualment, o sí, però d'una altra manera— que necessiten un espai com les esglésies, un espai de recolliment. I el motiu és que la resta del món els és hostil. A banda de casa i l'església, tot és una trinxera, un exèrcit de rebuig i de combat continu. Onelli em deia que l'església, al Brasil, no era qualsevol cosa, tenia força entre els pobres i desvalguts. I Silene, si la mires bé, no sembla desvalguda, és una tiarra que espanta, amb les cames llargues i aquells talons alts, amb la pitrera voluminosa i els cabells negríssims, amb el rostre amb trets masculins i el cul realçat per uns pantalons daurats ben cenyits. Però Silene, ben mirat, sí que era pobra: pobra d'amor, per culpa de les males mirades i les llengües viperines. Allò de les pastilles... La mort sempre a prop. Una nit, un instant. L'alegria és la trinxera. Postissa. Falsa. Corre l'ambulància.

I la pacient torna a néixer. Pobra de mort. Per poc, d'un pèl. Tot, de nou, comença. I l'escenari es recompon. Doncs bé, com deia abans, així es van conèixer tots dos: a dins de l'església. I a partir d'aquí Onelli i jo solíem saludar Silene pels volts de la plaça de Sant Agustí. De fet Onelli em va fer conèixer Sant Agustí no pas per Silene, sinó per la història del pollí o del burro. A mi, si he de ser sincer, l'església aquesta em fa molt de respecte, el seu interior és glaçat, tota ella és humida i molt gran, o aquesta és la sensació que transmet: la d'un lloc enorme i fred, amb el guix que cau de les parets blanques, amb els quadros tan foscos i bruts que gairebé no se sap què representen, amb les columnes altes i marronoses de l'altar, amb tota la severitat arnada d'un coronel retirat i mostatxut —d'acord amb la definició d'Onelli— i un ambient adust que recorda més una caserna que una església. Onelli em va fer entrar a l'interior de l'edifici, davant la meva estranyesa, perquè no se m'havia acudit mai, d'entrar a l'església de Sant Agustí —ni a cap altra, he de confessar-ho, i aquest *confessar-ho* també és una expressió encertada, com la paraula *sagrada* o *revelació* de fa un moment. Onelli, llavors, va conduir-me directament —deixant de banda la capella de la Macarena — a un lateral on reposava una representació, feta en escaiola i pintada amb més bona voluntat que traça, de Jesús muntat en un burro. Als peus hi havia un test amb un ram de roses de roba, que acolorien el conjunt. I aquesta escultura, que podria passar desapercebuda per a qualsevol observador —a pesar del seu colorit i a pesar

d'estar en un lloc ben visible—, era un motiu d'estupefacció i fascinació per a Onelli. «Fixa-t'hi bé, Giralt —va dir-me—. Aquesta és una representació excepcional de Jesús. Sempre ens el mostren crucificat, sofrint i dessagnant-se. Aquí, en canvi, hi ha un Jesús que, amb la seva humilitat aparent, però complint fil per randa la profecia, planta cara al poder i es mostra com un rei. S'ha de tenir molta seguretat per entrar així a la ciutat, muntat en un pollí. I això vol dir que tot allò accessori no compta i que el seu poder no rau en els detalls ostentosos ni superflus. Per això va triar el pollí. De què estem parlant, llavors? D'una humilitat immensa i d'un poder infinit. Aquesta és la veritable vida eterna. Imagina't què passaria si a cada altar hi hagués Jesús muntat en un pollí —i a mi, en escoltar-lo, no se m'acudia què podia passar, però em vaig guardar prou de dir-l'hi—. Això seria una provocació molt gran. I qui va crear-la? El mateix Jesús.» Aquestes van ser les paraules d'Onelli. I en sortir a la plaça de Sant Agustí vaig veure una dona alta, una dona especial, una dona que no era ben bé una dona, però tampoc un home, que en reconèixer Onelli va acostar-se cap a on érem i va demanar-li, picant l'ullet: «Tens hora, guapo?». Va ser en aquell moment quan, després de presentar-nos, vam anar a l'Orgàsmic, on abans hi havia el bar Americano, i vam demanar unes cerveses, mentre Onelli ens parlava d'un llibre sobre àngels que havia comprat en un antiquari. I quan els coloms, durant un breu instant, van tapar el sol, Silene va demanar-me foc. I una flama juganera, sotmesa al vent que l'engrandia o la

convertia, tot d'una, en gairebé no res, ens va fer riure als dos.

Un truc insistent: toc-toc. Comunicació entre presos. O entre mariners. Com si algú digués: «Hissem les veles!», o «Fugim amb la lluna nova!». Però ningú no diu frases d'aquest tipus, sinó coses més vulgars i quotidianes. En Villarrasa té el costum, exasperant, de picar la paret i el so, autoritari, em neguiteja. Trucs encriptats. Tam-tam. L'envà que separa les nostres habitacions correspon al capçal del llit, amb els quadros esmaltats de la propietària Pons, el Sant Crist i aquesta pintura verda de les parets que en Soteres, un cop, va definir de «prat depriment i mancat d'aigua, només apte per a remugants». Potser va parlar de cabres que mengen qualsevol herbota i passegen per turons amb vegetació escarransida (ara recordo que el paio va emprar aquesta paraula que jo no havia sentit mai: *escarransida*). I qui sap si té raó en Soteres —ell pensa que sempre la té, o almenys així ho deixa entreveure—, perquè aquest verd inspira desànim, cada dia empal·lideix una mica més, és un verd catxumbo, un desastre de verd, un color que convida a la renúncia i a l'apatia. Potser el pitjor —i d'això en Soteres no va dir-ne res— és el terra de rajoles de colors, un terra que reproduïx una geometria obsessiva, amb rombes o triangles —depèn de com es miri— que el temps ha desgastat i, fins i tot, ha esborrat. I això sense comptar el mobiliari: taules de fòrmica dels anys setanta, llits que grinyolen, cadires coixes. El pitjor, doncs, no se sap on és. I abans no he dit que, al passadís, també hi

ha el lavabo i la dutxa. I la saleta comuna, amb el depriment sofà de Skai, el televisor i un gerro amb flors de plàstic damunt d'un vidre opac, color de gos com fuig. Aquest és el món domèstic, podríem dir. I la cosa és escarransida, com la vegetació d'en Soteres. Fins aquí, doncs, els aspectes millorables. De tota manera he de reconèixer que el carrer Gignàs és prou cèntric, l'habitació és passable i els diners són els que són. I a més hi ha el terrat, el fabulós terrat en què viu una família de romanesos. Posseeixen un menjador miserable i una petita habitació on dormen tots plegats. Els nens, Bogdan i Radu, tenen la cara viva i el cos prim. La dona camina en silenci, entra i surt, a penes mussita quatre paraules. Té el rostre exageradament vermellós, com clapejat d'alguna malura indefinible. A cada pas les cames s'arrosseguen, primes i esquifides. Sol dur xandalls barats i samarretes de colors. Una mica més enllà, la mànega del terrat els porta l'aigua. La propietària Pons va instal·lar-hi un vàter, però de la possibilitat de posar-hi una dutxa no vol ni parlar-ne. I això que la visió geogràfica de la propietària Pons té els seus límits i les seves normes, ja que no tothom és rebut amb el mateix criteri: «Aquests del terrat són blancs, no hi ha problema», acostuma a dir. I a l'home romanès, que no és ben bé blanc, sinó força moreno, li passes de tant en tant un cigarro. No parla gaire, s'empassa el fum en pipades lentes, la mirada perduda en l'horitzó del mar. Tus, escup, renega. La roba balla, la marinada bufa. Bandera blanca esquixada de colors. Els avions marquen camins llanuts. I

a l'extrem, en un altre cobert, un veí cria cargols. Els té tancats en una gàbia i els du, cada matí, fulles d'enciam que s'omplen de bava. Doncs bé: habitació cèntrica, preu assequible, terrat... «Qui no es conforma és perquè no vol», diu la propietària Pons, que es mou pel passadís amb bruses i samarretes amples —University of Phoenix, D&G de *mercadillo*—, texans ajustats al cos voluminosos i molts penjolls que dringuen i cascavellegen al seu pas. Tot el mar es troba al coll de la propietària Pons: closques de mol·lusc, petxines, pedaços sinuosos de corall. I la Terra resplendeix en forma de vidres de colors que imiten aiguamarines i robins. Sí, deu ser cert: qui no es conforma és perquè no vol. I a pesar d'aquesta frase, ni en Villarrasa ni jo podem pagar-nos un pis —com a molt algun tuguri múltiple, de fet aquesta modalitat ja vam assajar-la un cop, quan Onelli va arribar a la ciutat, abans que compartís el seu pis del carrer d'en Roig amb un estudiant finlandès i un informàtic italià, i molt abans també que comencessin les amenaces del Canalla—, i davant d'aquest panorama, no sé si desolador però sí que un pèl trist, llogar una habitació és la solució econòmica que ens permet tenir un cert marge per reunir, algun dia, uns quants calés i fotre el camp d'aquí. I també cal dir-ho tot: en Villarrasa, des que es va separar, ha dilapidat la poca pasta que tenia, com si de sobte s'hagués d'acabar el món. Té una filla i ha de passar-li calés, té una habitació i ha d'afluixar la mosca, té certs hàbits i ha de pagar-los. Entre una cosa i l'altra se li'n va la pasta de la ferreteria en un tres i no res. I a banda hi ha els

seus problemes. El tio, amb tot això de la separació —de la qual ja fa uns quants anys, perquè va tenir lloc el 2004, i de la qual ell es recorda fins i tot de la data: «Sí, Giralt, em vaig separar el 13 de gener del 2004», solia dir-me, com si el fet de recordar la data exacta atorgués més dramatisme i versemblança a la seva narració—, amb tot això de la separació, deia, i un accident que va tenir la filla, perquè quan tenia el taller de matrius va deixar-la sola davant d'una màquina en funcionament —i d'aquest fet també en recorda la data, el 5 d'abril del 2002—, va patir una depressió de cavall i a mi em sembla que no ha superat la situació i que tots els mals li vénen d'aquí. «Tinc el diable a dins», diu en Villarrasa, per qualificar una situació que no té nom. «Sóc en un pou merdós. Només tinc ganes de quedar-me al llit, immòbil: aquesta és la vida que em mata.» De vegades afirma —al meu parer de manera exagerada— coses com aquestes. Llavors s'estira al llit, es posa unes ulleres de sol i passa hores sense fer res, mussitant només frases inconnexes. A pesar de tot, en Villarrasa —amb les seves inevitables pujades i baixades— va tirant gràcies a la medicació. De l'eufòria a la caiguda, sense terme mitjà. Avui la cosa està, més aviat, cap per avall. Aquí el teniu, en una imatge de fa a penes unes hores: rostre sense afaitar, camisa texana descolorida, cueta greixosa, ulls fixos en la tele i cigarro als llavis. De vegades abaixa el volum de l'aparell i continua mirant la pantalla, absort en les imatges. Algú podria preguntar-se què hi veu, però això, sens dubte, seria anar massa lluny. Al

seu costat hi ha roba bruta, cables, paquets de tabac, massatge d'afaitar. Els objectes acumulen estones en forma de petjada: uns calçotets bruts reposen en un racó del terra, el cendrer està sense buidar i tot plegat contribueix a definir l'habitació d'en Villarrasa i l'interior de l'escenari on em moc. I el món exterior? Doncs bé, deia que el carrer Gignàs és prou cèntric i, ara per ara, és el que puc pagar. Estretor i xarxes verdes. Les façanes cauen i l'edifici es reinfla amb panxes enormes de guix que es desfà a poc a poc, com si estigués patint una malaltia. Les xarxes treuen la poca llum que arriba fins aquí. Només un cop l'any, per Sant Joan, la llum toca el balcó. Més que no pas de llum s'ha de parlar d'un petit raig que xoca contra els barrots i entra, amb timidesa, com demanant excuses, uns quants pams endins del menjador, enllà de les nostres habitacions. D'això Onelli va fer-ne una llarga disquisició, un cop. És com si el veiés ara mateix, assegut en aquesta cadira de l'habitació, parlant-me de la inclinació dels raigs solars, del diàmetre de la Terra i de no sé quantes coses més. I jo me'l miro sense dir res, aprecio el gest de visitar-me —fins fa poc no solia fer-ho gaire i quedàvem, més aviat, al Pollo Montesco— i perdo lentament el fil de les seves divagacions. I ara sento la propietària Pons, arrossegant la galleda pel pis. Una de les seves obsessions és, justament, la neteja, però no la neteja en si mateixa, sinó contra els microbis. La propietària Pons veu microbis per tot arreu, jo gairebé asseguraria que els enumera i, fins i tot, que els detecta amb una ullada microscòpica. Ells no descansen

mai: ens envolten, ens assetgen, ens espïen. «Doneu-me un pal de fregar i netejaré el món», deïa Onelli, referint-se a la propietària Pons. I el seu lema —el de la propietària Pons, no pas el d'Onelli— és que una propietat neta té molt més valor que una de bruta. Els microbis són un perill per a l'*ordre* i, per tant, cal eliminar-los. I a mi, tot plegat, se me'n fum. Ara mateix he d'anar a veure en Villarrasa, però em fa mal el cap i no en tinc ganes. De tant en tant m'envaeix un sopor que em tomba i em neguiteja. Es podria dir que perdo la noció de mi mateix, llavors. I hauria d'afegir que això no és difícil, sinó possible, i fins i tot probable. En moments com aquests visc en un pantà, en un desert de sorra, en una tartera que m'impedeix avançar. Tant és: en qualsevol cas la situació implica no moure's. *Anar fent*, diria algú. I tant de bo pogués *anar fent*, el problema és no fer res ni anar enlloc. «La responsabilitat et fa irresponsable», diu Onelli, i potser té raó. Sigui com vulgui, de bon matí ja m'he trobat malament. I a l'oficina de treball m'he marejat. «Asseguï's una estona», m'ha dit la funcionària grassa amb ulleres, mentre em passava un cartró per ventar-me i demanava que passés el següent de la cua. Així va tot, en aquest món: t'asseus una estona i el qui va al darrere et pispa l'oferta que t'interessava. I he d'admetre que d'ençà que vaig deixar el magatzem tot ha anat a mal borràs. És clar que per la merda que em pagaven vaig fer bé d'engegar-los a dida. Aquell puto magatzem m'estava matant en vida. Ja m'ho deïa ma mare, que havia d'acabar els estudis. De fet els vaig començar

gairebé tots i no vaig acabar-ne cap. Sempre em recordava el mateix: Home de molts oficis, pobre segur. Ni artista, ni periodista, ni grafista. Res de res. Molt llegir, molt pintar i molt dibuixar còmics i gargots. I ella insistia: Qui molt abraça poc estreny. I la dita, cal dir-ho sense embuts, és falsa: Qui molt abraça s'ennuega, i aquí sí que l'hem cagada. I de nou aquest so a la paret: toc-toc. «Ara vinc», responc. I em sorprèn el meu propi to de veu, tan apagat i sense força. No sé què vol dir-me, en Villarrasa. No estic d'humor, no vull parlar amb ningú. Necessito diners i aquest mes em temo que no podré pagar la propietària Pons. I la propietària Pons és inflexible: «El negoci és el negoci», sol repetir. Potser en Villarrasa podrà intercedir per mi. O la senyora Engràcia, encara que la pobre ja no té forces, cada dia està pitjor. Ahir vaig baixar-li una tassa de caldo —d'aquestes de sobre: minestra de verdures— que vaig fer al fogonet de l'habitació. El pis és just a sota del nostre —del de la propietària Pons, vull dir— i en els seus dies bons solia pujar a petar la xerrada. Ara és al revés, sóc jo qui va a veure-la, qui a les fosques baixa les escales, estretes i plenes de perill, pica el timbre i és rebut, finalment, per la senyora Engràcia, vestida amb bata blava. El pis fa una olor acre, fa olor de vell, i la senyora Engràcia m'acompanya a través d'un passadís pudent, ple de quadros esmaltats de la propietària Pons, i em fa seure al sofà amb un cobertor de ganxet al damunt. I ella treu una capsa de galetes daneses, plena de ditades, que conté quatre magdalenes dures i alguna Maria estovada i em